

Полюхович А. Д., Цимбалюк С. Я.
Національний університет державної фіскальної служби України

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сьогодні процес глобалізації світової економіки, який відбувається у тісному взаємозв'язку з технологічною революцією і трансформацією більшості структурних складових соціально-економічного устрою, генерує багато нових проблем, що потребує глибоких змін, як суті, так і форм організації суспільних відносин. Основною характеристикою 21 століття є розповсюдження глобалізаційних процесів, у фундаменті яких варто розглядати концепцію сталого розвитку, яка вважається стратегією розв'язання різного роду проблем навколишнього природного середовища. Згідно з положеннями Сталості, глобалізація була та залишається одним із найгостріших та суперечливих процесів. Як зазначає Комісія ООН зі сталого розвитку, його основна мета полягає в задоволенні потреб суспільства, при цьому не створюючи перешкод для майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Питанням проблематики стану навколишнього середовища в умовах глобалізації та концепції сталого розвитку було присвячено чимало праць вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких необхідно виділити таких як: М. Хвесик, О. Білоус, А. Гальчинський, З. Герасимчук, Б. Данилишин, І. Деркач, А. Прокіп, А. Цвиркевич, Л. Шостак та багато інших.

Наукова література, аналітичні документи та доповіді трактують поняття «сталий розвиток» по-різному. Початкове тлумачення сутності сталого розвитку зводилося до необхідності досягнення сталості одного з напрямків: або для підтримки належного стану довкілля та природних ресурсів, або ж для повноцінного виконання потреб людства. Розглядаючи сутність поняття «сталий розвиток», більшість науковців, виділяючи основні його аспекти такі як: збереження навколишнього середовища, подолання загострених проблем довкілля, раціональне використання обмежених природних ресурсів, вирішення проблем з урахуванням інтересів нащадків, зазначають, що «сталий розвиток – це процес, який направлений на збереження рівноваги за допомогою цілеспрямованого використання існуючого потенціалу та умов зовнішнього природного середовища, що нас оточує» [4]. На думку Б. Буркинського, В. Степанова, С. Харічкова «сталий розвиток еколого-економічної системи – це спроможність даної системи витримувати

зміни, зумовлені зовнішніми та внутрішніми впливами в економічних та екологічних підсистемах, а також можливість збереження динамічної рівноваги» [1].

Ми переконані, що концепція сталого розвитку є основною соціально-економічною парадигмою, прийнятою в 1992 році на конференції ООН, яка відбулася в Ріо-де-Жанейро щодо проблемних питань навколишнього природного середовища. Сьогодні реалізація положень стратегії сталого розвитку зорієнтована на створення «зони оптимуму» для природного середовища, що можливо лише при зменшенні забруднення, скороченні використання ресурсів природного походження.

Як відомо, наразі концепція сталого розвитку увібрала в себе три вагомні складові: екологічну, соціальну та економічну.

Концепція сталого розвитку щодо економічної складової передбачає прийнятне використання природних ресурсів, пошук шляхів задля альтернативного отримання ресурсів за допомогою новітніх технологій, а також створення екологічно-чистої продукції при мінімальних відходах. На сьогодні проблемою, яка варта уваги, щодо життєзабезпечення є енергетична проблема, яка водночас має і політичне спрямування. Зазначимо, що за останніми показниками [3] загальна динаміка виробництва електроенергії по ОЕС України у 2015-2017 роках показала позитивні результати, що є вагомим кроком на шляху до Сталості.

Екологічна складова сталого розвитку передбачає забезпечення єдності як фізичних так і біологічних природних систем. Масштабна сталість біосфери в цілому залежить саме від даної складової. Адже однією з найважливіших функцій довкілля є, з одного боку, підтримка життєздатності біологічних систем, живих організмів, у тому числі людини, та забезпечення ресурсами для їх безперешкодного існування, а з іншого – саморегулювання і забезпечення сталості свого функціонування. Україна, знизивши обсяг забруднень за 5 останніх років, обсяг яких скоротився на 4134,9 тис. т, порівняно з 2013 роком, внесла свій вклад у реалізацію положень Сталості (рис.).

Соціальна складова сталого розвитку зорієнтована на людину та на підтримання стану соціальних та культурних систем. Саме людина повинна відігравати значну роль в процесах, що створюють сферу її життєдіяльності, тобто вона зобов'язана приймати ефективні рішення щодо розподілу благ у суспільстві та контролювати процес їх виконання.

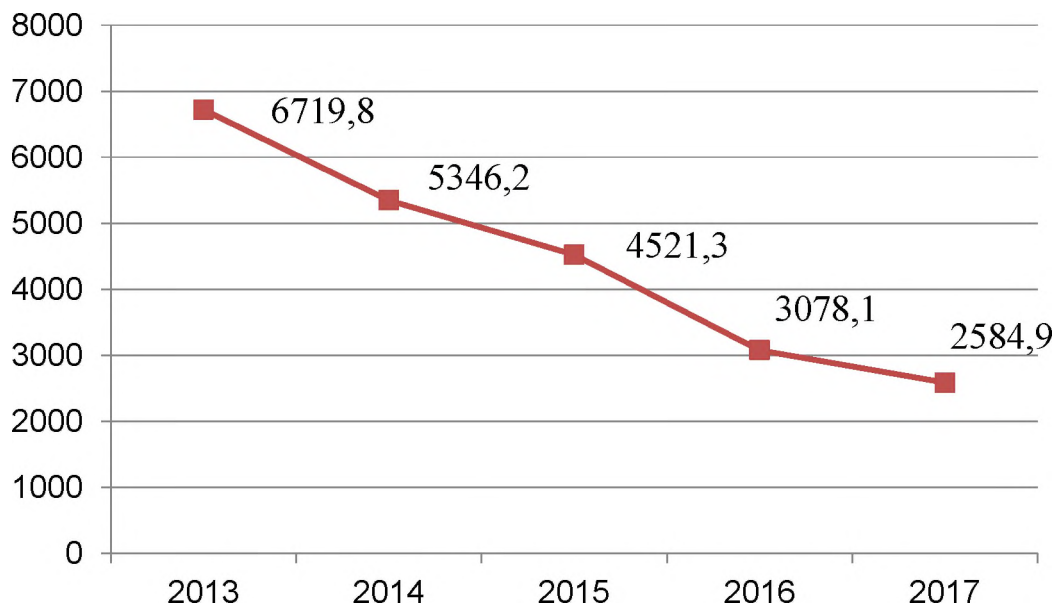

Рис. Обсяги викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря за 2013 – 2017 рр., тис. т.

Джерело: складено на основі [2].

Соціальна спільнота зобов'язана регулювати, так зване, суспільне споживання з метою збереження навколишнього природного середовища, відмова від засобів та продукції які значно погіршують стан довкілля є чи не найкращим варіантом. Варто організовувати сферу функціонування людини у довкіллі таким чином, щоб її діяльність не заходила за рамки адаптаційних можливостей самого людства, при цьому має забезпечуватись підтримка біосфери у стані оптимальному для життя. Основним засобом задля досягнення сталого розвитку в соціальній складовій є екологічна освіта, суть якої полягає в усвідомленні суспільством нагальності вирішення екологічних проблем що постали перед людством в сучасному світі. Екологічна ситуація має змогу змінитись в позитивну сторону лише при наявності значних зусиль населення щодо створення стійкого соціально-економічного середовища.

Отже, реалізація положень концепції сталого розвитку в умовах глобалізації є однією з найважливіших складових вирішення соціо-еколого-економічних проблем природокористування. Для позитивного розв'язання екологічних проблем необхідне не тільки усвідомлення людиною її цілісності з природою, а і створення ефективної організації структури і дієвого механізму раціонального природокористування.

Концепція сталого розвитку в Україні покликана створити умови задля збалансованого вирішення проблем довкілля без гальмування економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Буркинский В. Б., Степанов В. Н., Харичков С. К. Экономико-экологические основы регионального природопользования и развития: монография/ред. Феникс. Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2005. С. 575.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – URL: [http:// www . ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (дата звернення 29.10.2018).
3. Офіційний сайт міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Інформаційна довідка про основні показники розвитку паливного-енергетичного розвитку України. – URL: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245183225 (дата звернення 30.10.2018).
4. Старикова Е. А. Современные подходы к трактовке концепции устойчивого развития. Вестник РУДН. Москва, 2017. № 1. – С. 7–17. – URL: [https://mgimo .ru/upload/iblock/99d/973-122-PB-1.pdf](https://mgimo.ru/upload/iblock/99d/973-122-PB-1.pdf) (дата звернення 29.10.2018).

УДК 502.17 (477)(06)
ББК 20/9 (4У) 1я43
Т 38

*Рекомендовано
Вченою радою ННІ інформаційних технологій
(протокол № 10 від 13 листопада 2018 р.)*

Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку [Текст] : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, Ірпінь, 12 – 20 листопада 2018 р. – Національний університет ДФС України. – Ірпінь, 2018. – 365 с.

У матеріалах VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції розглядаються актуальні теоретичні, методологічні та практичні проблеми техногенно-екологічної безпеки України в сучасний період та в перспективі.

Значна увага приділена: сталому розвитку України в умовах євроінтеграції; сучасним видам науково-практичної діяльності людини в галузі охорони НПС; економіко-правовим засадам раціонального використання природних ресурсів; еколого-економічним аспектам промислових технологій; проблемам якості та екологічної безпеки продукції/послуг; формуванню екологічного світогляду, культури безпеки та здоров'я населення.

**Матеріали друкуються в авторській редакції.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається
на авторів.**

© Національний університет ДФС України, 2018

Полюхович А. Д., Цимбалюк С. Я. РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	46
Поштар М. М., Пронькіна І. В., Чорна Т. М. ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	50
Столярчук В. М., Кусковець С. Л. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ	55
Федорчук-Мороз В. І. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРИЙНЯТНОСТІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	59
Цимбалюк С. Я., Морозова І. В. ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	65
Шаблій О. В., Крижановська Я. П., Гомеля М. Д. ГЛОБАЛЬНІ ІДЕЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	69

Секція 2. ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОДУКЦІЇ / ПОСЛУГ

Бартківська В. В., Тихенко О. М. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДООЧИЩЕННЯ ВОДИ В ПОБУТІ.....	76
Батрак Т. С., Чорна Т. М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАСОВАНОЇ МІНЕРАЛЬНОЇ ВОДИ В УКРАЇНІ	79
Буличов О. С., Авраменко Н. Л. ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ – НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	84